

**KONKURSY PRZEDMIOTOWE MKO
DLA UCZNIÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2019/2020**

**Program merytoryczny przedmiotowego konkursu wiedzy o społeczeństwie
dla uczniów szkół podstawowych**

I. CELE KONKURSU

1. Wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji;
2. Wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi;
3. Formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób w duchu praw człowieka;
4. Rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
5. Ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
6. Rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
7. Wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
8. Wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
9. Kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;
10. Ukierunkowanie ucznia ku wartościom;
11. Poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
12. Kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin;
13. Praca w zespole i społeczna aktywność;
14. Aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego;
15. Zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy.

II. WYMAGANIA KONKURSU

Konkurs wiedzy o społeczeństwie obejmuje i poszerza treści podstawy programowej kształcenia ogólnego z wiedzy o społeczeństwie w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.*

Wymagania ogólne

1. Wiedza i rozumienie. Uczeń:

- 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej;
- 2) uzasadnia znaczenie procedur demokratycznych i stosuje je w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy;
- 3) wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej;
- 4) przedstawia zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i podstawowe organy władz publicznych;
- 5) ma podstawową wiedzę na temat praw człowieka, środków masowego przekazu oraz wybranych spraw międzynarodowych;
- 6) wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym publicznego.

2. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Uczeń:

- 1) znajduje informacje na temat życia społecznego, w tym publicznego;
- 2) wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat wydarzeń z życia społecznego, w tym publicznego.

3. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. Uczeń:

- 1) rozpoznaje własne potrzeby i potrzeby innych;
- 2) planuje dalszą edukację, uwzględniając swe umiejętności i zainteresowania;
- 3) wyjaśnia związek między godnością a prawami, które mu przysługują;
- 4) przedstawia własne prawa i obowiązki;
- 5) powiększa treść własnej tożsamości lokalnej, regionalnej, etnicznej i obywatelskiej;
- 6) rozpoznaje przypadki łamania praw w swoim otoczeniu;
- 7) argumentuje zasadność postaw obywatelskich – m.in. odpowiedzialności, troski o dobro wspólne i tolerancji;
- 8) rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

4. Komunikowanie i współdziałanie. Uczeń:

- 1) komunikuje się w sprawach życia społecznego, w tym publicznego, oraz dyskutuje i przedstawia własne argumenty w wybranych sprawach tego typu;
- 2) rozpoznaje przypadki wymagające postaw asertywnych;
- 3) współpracuje z innymi – dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich;
- 4) wykazuje konieczność współdziałania w życiu społecznym i wyjaśnia istotę samorządności;
- 5) korzysta z prostych procedur oraz z możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego – wskazuje, gdzie załatwić proste sprawy urzędowe.

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

Uczestnicy konkursu powinni, na poszczególnych etapach, wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane treści.

ETAP I (szkolny)

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi **wybrane treści podstawy programowej** kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na II etapie edukacyjnym.

Zakres merytoryczny I etapu konkursu obejmuje następujące zagadnienia:

- I. Społeczna natura człowieka.
- II. Rodzina.
- III. Szkoła i edukacja.
- IV. Prawa człowieka.
- V. Nietelni wobec prawa.

ETAP II (rejonowy):

Zakres merytoryczny II etapu obejmuje problematykę przewidzianą na etap wcześniejszy, a ponadto następujące zagadnienia:

- VI. Społeczność lokalna.
- VII. Społeczność regionalna.
- VIII. Wspólnoty narodowe/ etniczne i ojczyzna.
- IX. Udział obywateli w życiu publicznym – społeczeństwo obywatelskie.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

1. Samorząd gminny – sposób wybierania, struktura organów, zadania.
2. Samorząd powiatowy – sposób wybierania, struktura organów, zadania.
3. Samorząd wojewódzki – sposób wybierania, struktura organów, zadania.
4. Formy wpływania obywateli na decyzje władz samorządowych.
5. Współczesne problemy społeczne (wymiar lokalny, krajowy, europejski i globalny).
6. Podział administracyjny w Polsce.
7. Typy i historia referendów w Polsce po 1989 roku.
8. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce.
9. Patriotyzm a ksenofobia, rasizm, szowinizm, antysemityzm, nacjonalizm.

ETAP III (wojewódzki):

Zakres merytoryczny III etapu obejmuje problematykę przewidzianą na etapy wcześniejsze, a ponadto następujące zagadnienia:

- X. Środki masowego przekazu.
- XI. Demokracja w Rzeczypospolitej.
- XII. Sprawy międzynarodowe.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

1. Zasady demokratycznego państwa (zasada suwerenności, zasada przedstawicielstwa, zasada trójpodziału władzy, zasada państwa prawa, zasada pluralizmu, zasada republikańskiej formy rządów, zasada konstytucjonalizmu).
2. Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej – wybory, zasady działania i kompetencje obu izb, partie polityczne.
3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej – zasady wyboru, kompetencje, odpowiedzialność, dotychczasowi prezydenci.
4. Rada Ministrów – sposób powoływania, kompetencje, struktura, odpowiedzialność.
5. Struktura i kompetencje sądów i trybunałów w Rzeczypospolitej Polskiej.
6. ONZ – geneza, cele, struktura i działalność.
7. NATO – geneza (w tym rozszerzenia), cele, struktura i działalność.
8. UE – geneza (w tym rozszerzenia), cele, struktura i działalność.
9. Rola Polski w organizacjach międzynarodowych (ONZ, NATO, UE, Rada Europy, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski).

IV. ZALECANA LITERATURA DLA UCZNIĄ I INNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. **Podręczniki** do wiedzy o społeczeństwie dla uczniów szkoły podstawowej dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego, przeznaczone do kształcenia ogólnego, które powstały na podstawie aktualnie obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkole podstawowej z zakresu wiedzy o społeczeństwie.
2. **Akty prawne:**
 - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>);
 - Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110210112>);
 - Ustawa z dnia 26 października 1982 r.o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. 2018 poz. 969):
<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000969/T/D20180969L.pdf>;
 - Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (wersja elektroniczna: http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Powszechna_Deklaracja_Praw_Czlowieka.pdf);
 - Konwencja o Prawach Dziecka (wersja elektroniczna: https://www.unicef.org/magic/resources/CRC_polish_language_version.pdf)
3. **Literatura:**
 - Wojtaszczyk Konstanty Adam, Jakubowski Wojciech (red.), *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa, wydanie IV, 2007 r. (obowiązkowe rozdziały: VII, IX, XVIII, LVIII, LIX, LX,);
 - Kordela M. (red.), *Kompendium wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa (najnowsze wydanie),

- Materiały dotyczące wiedzy o społeczeństwie na platformie:
[https://epodreczniki.pl/search?subcategory\[\]=3_W13DZAOS&subcategory\[\]=4_W13DZAOS&subcategory\[\]=2_W13DZAOS&format=e-materialy&cards=1](https://epodreczniki.pl/search?subcategory[]=3_W13DZAOS&subcategory[]=4_W13DZAOS&subcategory[]=2_W13DZAOS&format=e-materialy&cards=1)

4. **Strony internetowe:**

- <http://www.sejm.gov.pl/>
- <https://www.senat.gov.pl>
- <http://www.prezydent.pl>
- <https://www.premier.gov.pl>
- <http://pkw.gov.pl/>
- <http://www.sn.pl>
- <http://trybunal.gov.pl>
- <http://trybunalstanu.pl>
- <http://www.nsa.gov.pl>
- <https://www.nik.gov.pl>
- <https://www.rpo.gov.pl>
- <http://www.krrit.gov.pl>
- <http://www.brpd.gov.pl/>
- <https://msz.gov.pl/pl/>
- <https://europa.eu>
- https://www.nato.int/nato-welcome/index_pl.html

Uczeń, biorący udział w konkursie, na każdym etapie, jest zobowiązany do znajomości wiadomości z kraju i ze świata z dostępnych w Polsce środków medialnych, znajomości bieżących problemów, zgodnie z tematyką konkursu.

V. INFORMACJE DOTYCZĄCE WARUNKÓW KONKURSU

1. Uczestnicy każdego etapu konkursu powinni dysponować długopisem/długopisami do pisania.
2. Uczestnicy nie mogą wносить do sali, w której odbywa się konkurs, żadnych urządzeń telekomunikacyjnych i środków łączności, w tym smartwatch, zegarków z funkcjami smartwatch, toreb, plecaków, piórników, książek, itp.